

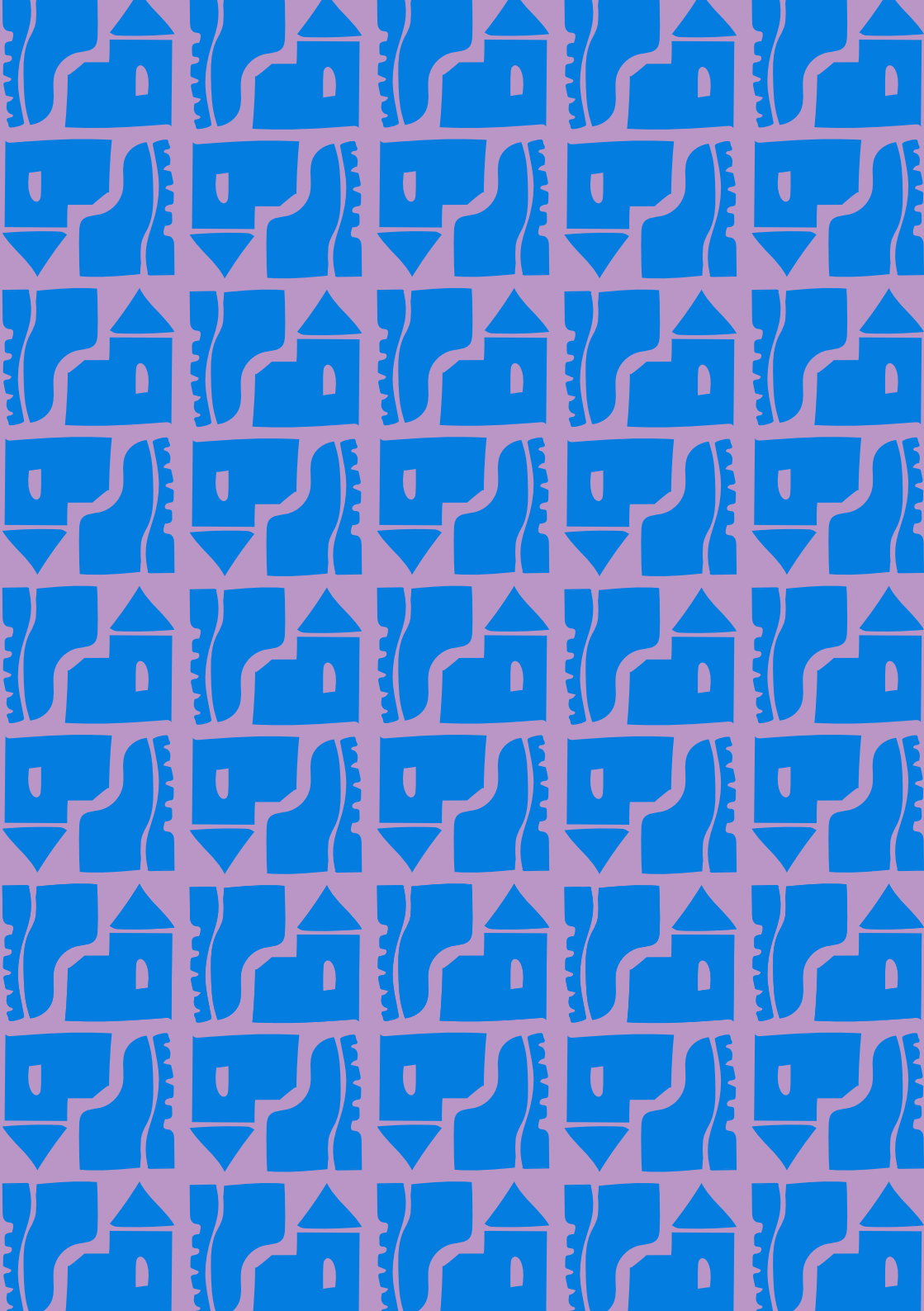
HET ZILTEPAD

PEINS WANDELROUTES

LANGS DE
RUIGE RAND

VAN HET
NOORDEN

LANGS DE
RUIGE RAND
VAN HET
NOORDEN

HET ZILTE
PAD
LANGS DE
RUIGE RAND VAN HET
NOORDEN

WELKOM OP HET ZILTEPAD

In dit weidse gebied dienen de kerktorens als prachtige bakens, net zoals vroeger voor de scheepvaart. Ook voor ons zijn het bakens van betekenis, in allerlei opzichten. En nu kunnen ze dat ook voor jou zijn. We hebben de deuren alvast voor je opengezet.

Elk routeboekje is opgebouwd uit eerst een rondwandeling die je vanuit de kerk kan starten en waar je ook weer terugkeert. Daarna volgt een etappe naar rechts en een ingekorte versie naar links. Zo kan je zelf kiezen of je alleen de rondwandeling wil doen of dat je misschien wel meerdaags gaat wandelen. Welke kant je op gaat mag je helemaal zelf weten.

**Wij wensen je mooie momenten
en ontmoetingen!**

**'ALLEEN WAAR JE TE VOET WAS,
BEN JE WERKELIJK GEWEEST'
- GOETHE**

PEINS IS EEN TERPDORP OP EEN PREHISTORISCHE OEVERWAL GELEGEN LANGS EEN VAN DE VELE KREKEN DIE TOT AAN DE MIDDELEEUWEN DOOR DE HUIDIGE GEMEENTE WAADHOEKE KRONKELDEN. HET IS EEN SCHEMERGEBIED, DAN EENS LAND, DAN WEER WATER. HET KWELDERLAND WAS DOORADERD MET SLENKEN EN STROOMGEULEN. DE VISSERS, JAGERS EN VERZAMELAARS BEWOGEN MEE MET HET WATER.

Zo ongeveer rond 500 voor Christus vestigden zich de eerste boeren permanent op de hogere oever- en kwelderwallen. Hoewel er kunstmatige heuvels werden opgeworpen om droge voeten te houden, leefden deze pioniers op, met en aan het water. Over het water dreven deze Friezen handel met andere overzeese volken. Vanaf 900 na Christus begon de systematische aanleg van dijken om land, vee en terpdorpen beter te beschermen tegen de grillen van de natuur. Toch is de afdruk

die het water achterliet nog altijd goed te lezen in het landschap. Het zijn vooral de Boorneslenk, Rieslenk, Marneslenk en Roptaslenk die tussen 2750 voor Christus en 100 na Christus grote invloed hadden op de vorming van het kwelderlandschap. Aan weerszijden van de slenken ontstonden zandige oeverwallen, terwijl in boogvormige golvende patronen naar het noorden vanuit zee kwelderwallen werden afgezet. Op die hoogten vestigden zich de boeren, eerst alleen voor zomerbeweiding later permanent.

INHOUD

1. INTRO PEINS	p. 4
2. RONDWANDELING PEINS	p. 7
3. ETAPPE NAAR → PEINS-SINT JACOBIPAROCHIE	p. 15
4. ETAPPE NAAR ← PEINS-ZURICH	p. 23
5. FIETSROUTES VANAF PEINS	p. 26

RONDWANDELING

PEINS

13,1 KM

OVER
FRANEKER

EEN GOUDEN EEUW

PEINS IS VAN MIDDELEEUWSE ORIGINE. DE VOORLOPERS VAN DE GERTRUDISKERK DATEREN AL VAN VOOR 1200. HET DORP MAAKT DEEL UIT VAN EEN LINT AAN TERPEN BEGINNEND BIJ ARKENS BIJ FRANEKER, SCHALSUM, SLAPPETERP EN HOGE WIER.

Rond 800 jaar na Christus kwam er een verbinding tot stand tussen de Middellzee en de Marneslenk waardoor Westergo tijdelijk een eiland werd. Vanaf de twaalfde eeuw verzandden de inhammen en konden ze stukje bij beetje worden bedijkt. Met de bedijking keerden de bewoners de zee letterlijk de rug toe. Omstreeks 700 na Christus maakte het gebied een 'Gouden Eeuw' door en behoorde het tot de meest welvarende en dichtstbevolkte gebieden van Noordwest-Europa.

De meeste van die terpen zijn herkenbaar aan de kerk die op de heuvel verrees, vaak betaald uit de pacht van grond of door de plaatselijke adel en vermogende grondbezitters. Daaraan dankt Friesland haar vele kerken.

**1 DE GERTRUDISKERK
IS EEN AANTAL KEREN
INGRIJPEND VERBOUWD.**

De eerste keer rond 1300 en in 1865 en 1902 nogmaals. Bij de laatste renovatie is de toren gesloopt en vervangen door de lantaarnachtige bekroning op het middelste, iets uitspringende deel van de westgevel. De klok is een stuk ouder, die is van 1654 van klokkengieter Jurjen Balthasar. Het orgel is een Van Dam. De kerk doet ook dienst als refugio, er staan twee veldbedden voor pelgrims klaar.

**2 DE TERP VAN ZWEINS
IS GROTENDEELS
AFGEGRAVEN EN ALS TERPAARDE
VERKOCHT EN GEBRUIKT OM DE
ONTGONNEN VEENGEBIEDEN
IN CULTUUR TE BRENGEN.**

De Reginakerk uit 1783, die op het restant van de terp wat buiten de dorpskern ligt, verving een middeleeuwse voorganger. De klok in de koepelvormige dakruiter is in 1471 gegoten en vormt de echo van de eerdere kerk. Aan de voorname stins Kingma State herinnert alleen nog een oprijlaan en een bosje. Het was deze familie die met name de bouw van de kerk bekostigde.

**3 LANGS DE OUDE TREKVAART
TUSSEN FRANEKER EN
LEEWARDEN VOLGT DE WEG EEN
SLINGEREND DIJKJE.** De trekvaart is later vergraven tot het Van Harinxmakanaal dat in Harlingen uitkomt in de Waddenzee. Het is de belangrijkste verkeersaders voor het vervoer over water in Fryslân.

**4 FRANEKER ONTSTOND ALS
VERDEDIGINGSWERK DAT DE
FRANKEN ROND 800 AANLEGDEN
OP EEN KWELDERWAL.** Met de bouw van het Karolingische castellum toonden de nieuwe machthebbers, nadat zij de Friezen in de Slag bij de Boorne hadden verslagen, dat er met hen niet te spotten viel. De Friezen bleven nog lange tijd opstandig en lieten zich ook niet zomaar bekeren tot het christelijke geloof. Vanaf de late middeleeuwen maakte Franeker een bloeiperiode door. De vele monumenten zoals het stadhuis in uitbundige renaissancestijl, de Martinikerk, de grachten, de vestiging van een universiteit (in 1811 opgeheven) en het planetarium van Eise Eisinga, evenals het museum Martena getuigen van de rijke geschiedenis. De Martinikerk is de enige middeleeuwse kerk in Friesland met een

kooromgang. De kerk deed tevens dienst als marktplaats en er werd rechtgesproken. Bij de entree staat een fontein als ode aan de in Franeker geboren astronoom Jan Hendrik Oort. Hij bedacht dat zich rondom ons sterrenstelsel een wolk van miljarden komeetachtige objecten beweegt. De 'Oortwolk' is verbeeld in de fontein.

5 AAN DE RAND VAN HET STADSCENTRUM LIGGEN DE WALLEN EN GRACHTEN DIE TOT STAND KWAMEN NADAT ALBRECHT VAN SAKSEN FRANEKER LAND SCHONK OP HET BILDT.

Uit de inkomsten kon de stad de wallen financieren. Dat cadeau kreeg Franeker als dank voor haar steun na de opstand van Friezen tegen het nieuwe centrale gezag. Uiteindelijk verkozen de Saksische vorsten toch Leeuwarden als bestuurscentrum boven Franeker. Als pleister op de wonde mag Franeker zich wel het kaatsmekka van de wereld noemen. De PC van Franeker is in Fryslân wereldberoemd.

ROUTEBESCHRIJVING

RONDWANDELING Peins

AFSTAND 13,1 km

STARTPUNT Gertrudiskerk Peins

Met rug naar ingang Gertrudiskerk ← LA Zweinserweg. Bij 56 rechtdoor onder snelweg door. Op Rijksstraatweg ← LA en vervolgens RA → Hoofdweg naar Zweins. Bij 71 RA → Salverderweg naar 43. Bij 43 ← LA naar 78 over Leeuwarderend. Bij 78 rechtdoor naar 97 langs Martinikerk naar centrum Franeker. Voorstraat rechtdoor tot Sjúkelân. ← LA op Vijverstraat, weg oversteken en RA → pad langs

café De Bocht fen Guné naar Westerbolwerk. Op bolwerk RA →. Bij 65 RA → Kleijenburg, gaat over in Noorderbolwerk. Pad over Noorderbolwerk blijven volgen tot Leeuwarderend. ← LA en bij 43 ← LA naar 63. Bij 63 rechtdoor Bloemketerp. Door tunnel onder ringweg door. Door woonwijk ← LA Cammingastraat, RA → en ← LA Simke Kloostermanstrjitte tot eind voor water door groenplantsoen RA → achter woonwijk langs. Op Schalsumerweg ← LA bij 42 naar 41 door tunnel onder snelweg door. In Schalsum einde Franekerweg even ← LA op Dorpsstraat en direct RA → Kerkstraat naar Nicolaaskerk. Bij 41 RA → naar 50, 53, 54 en 55 en Gertrudiskerk in Peins.

6 OVER DE KWELDERRUG VANAF ARKENS GAAT EEN RUSTIGE WEG NAAR SCHALSUM EN PEINS.

In Schalsum staat de midden dertiende eeuw gebouwde Nicolaaskerk een beetje bezijden de wandelroute. Een weggetje leidt vanaf de hoofdstraat naar de kerkterp. Tussen Schalsum en Peins zijn de glooiingen goed zichtbaar. De zee stempelde gestaag een golfpatroon in klei.

LEGENDA

LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk
- Beschrijvingen onderweg

ROUTEKAART | RONDJE PEINS

ETAPPE NAAR RECHTS

PEINS SINT JACOBIPAROCHIE

23,5 KM

DOOR BOERENLAND NAAR DE BODEM VAN DE MIDDELZEE

VANAF PEINS VOERT EEN FLINK STUK VAN DE ROUTE NAAR SINT JACOBIPAROCHIE OVER PADEN DWARS DOOR BOERENLAND. DE KLEI KLEEFT AAN DE ZOLEN, DE SCHOENEN RAKEN DOORWEEKT VAN HET NATTE GRAS. DE PADEN VOLGEN DE LOOP VAN SLOTEN EN VAARTEN. HET GELUID VAN RUISEND RIET BEGELEIDT DE WANDELAAR.

Het op de zee gewonnen land was vruchtbaar. De grond leende zich als weiland of akker. De landbouw en de handel in huiden, vlees en zuivelproducten bracht welvaart. De vruchtbare strook ingedijkt land en de in cultuur te brengen kwelders trokken niet alleen boeren, maar vanaf de twaalfde eeuw ook kloosterorden aan. Zij stichtten in de kuststrook kloosters zoals Mariëngaarde bij Hallum, Klooster Lidlum bij Easterbierum en klooster Mariënberg bij Ried.

1 VANAF PEINS SLINGERT EEN SMALLE LANDWEG DOOR HET BOERENLAND NAAR SKINGEN. Nog zo'n klein dorp op een eigenwijze terp. De route kronkelt er omheen. De door bewoners opgeworpen heuvel op een oude oeverwal van een van de slenken van de Middellzee is vanaf de weg goed zichtbaar. De kerk uit de middeleeuwen is na talloze verbouwingen in 1878 vervangen door nieuwbouw. Ook voor de nieuwe kerk dreigde sloop. Het dorp kwam daartegen in actie en zamelde een half miljoen euro in. In 2003 kon de kerk weer in gebruik worden genomen.

2 IT BOEREPAAD IS EEN BIJZONDERE ERVARING. De plaatselijke belangen van Skingen en Slappeterp sloegen samen met boeren de handen ineen. Ze ontwierpen routepad en dwars door het boerenland vanaf Skingen tot aan Kleaster Anjum. Dichterbij het land kun je niet komen. Kruis het pad van schapen en ander vee, of banjer door een pas ingezaaide of geploegde akker. Het is soms even spoorzoeken, maar er staan bordjes in het land. En wie goed oplet, krijgt als beloning een ontmoeting met een ree, haas of weidevogel. Neem de tijd.

3 HET GEHUCHT KLOOSTER ANJUM BESTAAT UIT EEN VERLATEN KLOOSTERLOCATIE WAAROP TEGENWOORDIG TWEE BOERDERIJEN STAAN EN EEN PAAR HUIZEN. Het gehucht ontleent haar naam aan klooster Mariënberg dat in 1265 is gesticht door de pastoor van Anjum. Dankzij steun van de vermogende familie Sellinga werden grote stukken vruchtbare grond verworven aan weerszijden van De Rie. Het klooster bezat zelfs uithoven in de buurt van Hoorn en op Texel en Vlieland. In 1572 werd het aangevallen door de watergeuzen. In 1580 tekenden de overgebleven monniken een akkoord met de Provinciale Staten waarin zij afstand deden van hun rechten in ruil voor een pensioen.

4 DE RIE, TEVENS NAAMGEVER VAN HET DORP RIED, IS EEN RESTANT VAN DE ZEESLENK DIE VANAF DE MIDDELZEE DIEP HET KWELDERLAND DOORSNEED. Veel van het vervoer vond plaats over water, in Ried - net als in veel andere Friese en Groningse dorpen - ligt een haventje waar de overslag van goederen plaatsvond. Rond het jaar duizend was de dreiging van overstromingen zo verminderd dat de dorpelingen de terpen verlieten om boerderijen op huisterpen te stichten.

5 DE WOLKENFORMATIES DRIJVEN IN SLAGORDE OVER DE DIJK EN ROLLEN ALS PLUIZIGE WATTEN OVER DE KUSTSTROOK GRENZEND AAN DE WADDENZEE. Ooit had de zee hier vrij spel, nu staan er grote boerderijen langs de weg die zich verheffen op terpen die zijn opgeworpen op de jongste kwelderwal. In Firdgum onttrekt de zee zich aan het zicht, maar

toch is hij niet ver weg. De dijk doemt op aan de horizon als een muur die het binnenland omheint. Bij het Yep Hettinga museum is een reconstructie gemaakt van een terpboerderij uit de vijfde tot achtste eeuw na Christus. Het dak rust op een muur van zoden, gestoken uit de kwelder Noardleech.

6 D'WATDATAANGAAT', WAS EEN STOPWOORD DAT JOOP MULDER VAAK IN DE MOND NAM. Het was zijn standaardinleiding op een mening of gedachte die hij uitte over de waddennatuur, theater, film, dans, muziek en beeldende kunst. Na zijn overlijden ontwierp Marc van Vliet een bankje dat op de zeedijk bij Koehool uitzicht biedt op zowel zijn geliefde Terschelling

en de Waddenzee als het Friese achterland. De leuning van de bank kan worden omgezet. De bank staat op een stalen plaat met daarin een afbeelding van de eilanden, de Waddenzee en Fryslân. De route maakt speciaal voor het bankje een omweg vanaf knooppunt 33 van 2,2 kilometer.

Foto: Marc van Vliet

8 UIT GRONDBORINGEN IN EN RONDOM FIRDGUM BLIJKT HOE GELAAGD HET VERHAAL VAN DE FRIESE DELTA IS. In de prehistorie vormde zich een dikke laag dekzand, de zee lag in de laatste ijstijd wel zo'n 450 kilometer van Firdgum. Als gevolg van de zeespiegelstijging vormde zich daarna tot in de middeleeuwen een pakket veen dat vervolgens wegspoelde en overdekt werd met wadzand en klei. En dat bleek een voedingsbodem voor de Friese welvaart. Land dat het waard was om te beschermen. De Grienedyk loopt vanaf Dijkshoek tot vlak boven Minnertsga. Het is de eerste zeedijk van Fryslân en is rond 1000 na Christus opgeworpen. Daarachter begint Het Bildt, de ingepolderde Middellzee. Over de zeebodem loopt het prettig naar Sint Jacobiparochie en de Groate Kerk, trefpunt van pelgrims op de Camino.

7 BIJ HET BUURTSCHAP DIJKSHOEK STAAT OP DE OUDE ZEEDIJK DE TERMINUS. Na een geschil tussen de grietenijen om de rechten van buitendijkse kwelders, geeft de stenen grenspaal sinds 1559 officieel de grens aan tussen het nieuwe en het oude land. De Terminus ligt in het verlengde van de Brandaris op Terschelling.

ROUTEBSCHRIJVING

ETAPPE NAAR RECHTS

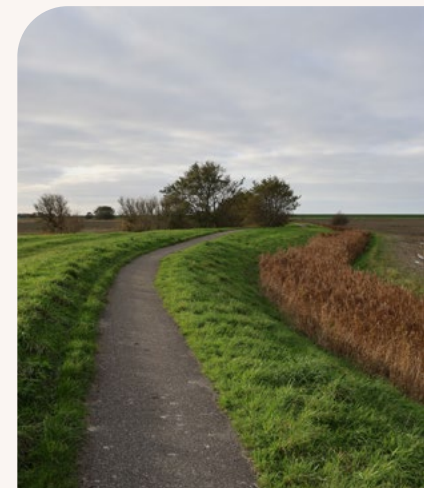
→ **Peins - Sint Jacobiparochie**

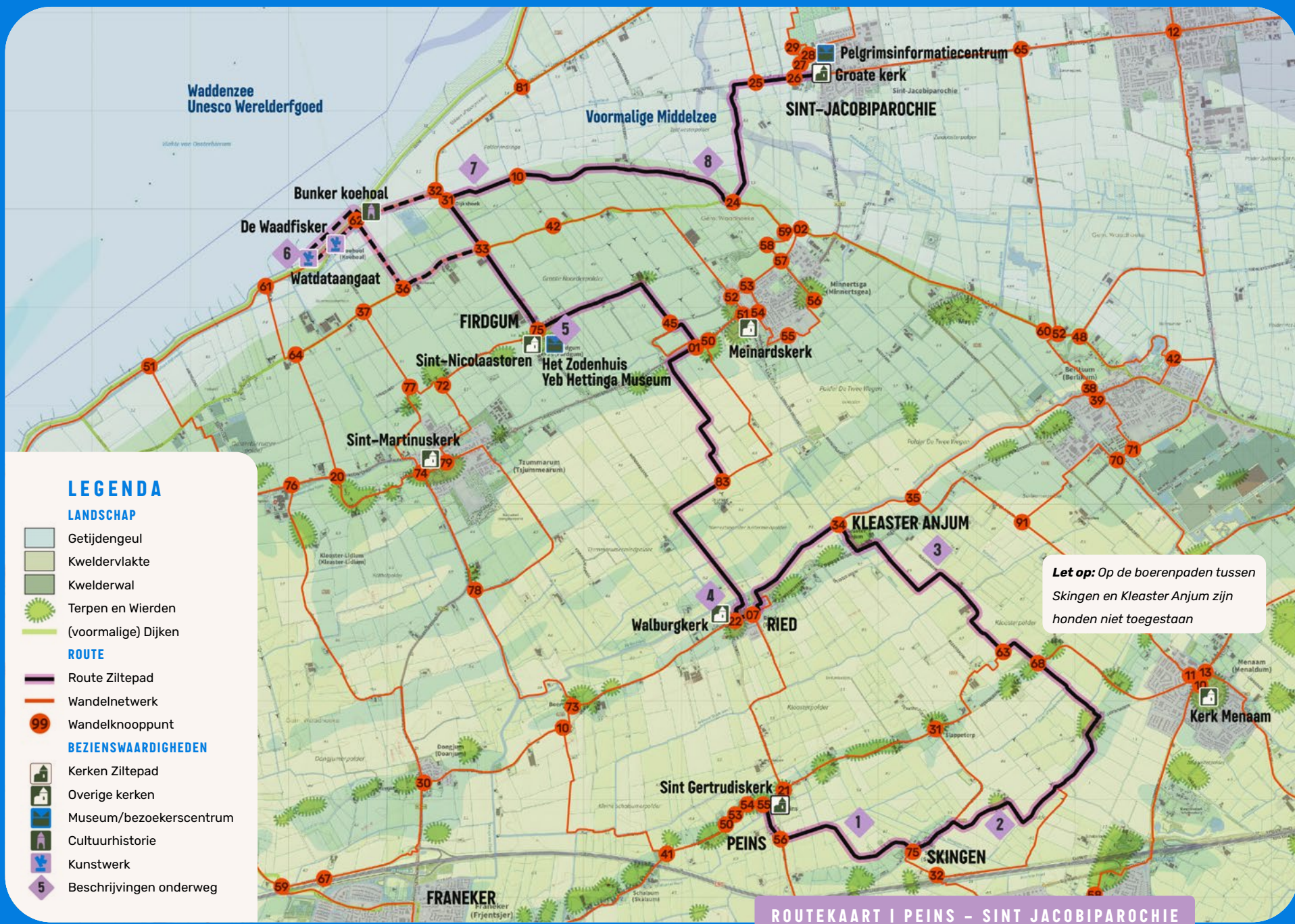
AFSTAND 23,5 km

STARTPUNT Gertrudiskerk Peins

Met rug naar ingang Gertrudiskerk ← LA Zweinserweg. Einde dorp bij 56 ← LA naar 75 in Skingen. Op Buorren ← LA richting 31. Na brug voorbij dorpskom tegenover laatste huis RA → boerenpad It BoerePaad langs linkerkant sloot. Na 30 meter ← LA weiland oversteken richting achterkant boerderij. Bij zonnepanelen RA → langs bankje linkerkant sloot. Voor sloot ← LA. Kruist pad, bruggetje oversteken. It BoerePaad volgt vanaf hier wandelknooppunten. Veldpad komt uit op asfaltweg Ljochtmysdyk RA → en voorbij erf Fleeringastate ← LA opnieuw boerenpad naar 68. Bij 68 rechtdoor naar 63. Bij 63 RA → naar 34. Voorbij brug in Kleasterdyk na boerderij aan rechterhand ← LA veldpad. Komt uit bij Kleaster Anjum. Op T ← LA op fietspad over brug en direct RA → veldpad naar Berltsumer Wiid. Voor vaart bij 34 ← LA fietspad naar 07 en Ried. In Ried op Berlikumerweg

RA → en bij 7 rechtdoor naar 22. Om kerk heen naar 83. Bij 83 ← LA naar 01. Bij 01 ← LA weg oversteken en rechtdoor laan volgen met aan weerszijden abelen. Einde ← LA en RA → fietspad naar 45. Rechtdoor naar 75. Bij 75 even heen en terug naar kerktoren en archeologisch steunpunt (met zodenboerderij). Vanaf 75 naar 33. Voor wie een kleine omweg wil maken naar het bankje van Joop Mulder Watdataangaat op de zeedijk kan bij 33 ← LA naar 36. Bij 36 RA → naar 62 (even de dijk over en een stukje ← LA tot bankje bij Koehool). Bij 62 RA → 32 en RA → naar 30. Daar ← LA Griene Dyk. Anders bij 33 rechtdoor naar 30 en RA → Griene Dyk naar 10 en 24. Bij 24 ← LA naar 25. Bij 25 rechtdoor naar 26 en rechtdoor Westeinde vervolgen naar Groate Kerk Sint Jacobiparochie.

LEGENDA

LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden (voormalige) Dijken

ROUTE

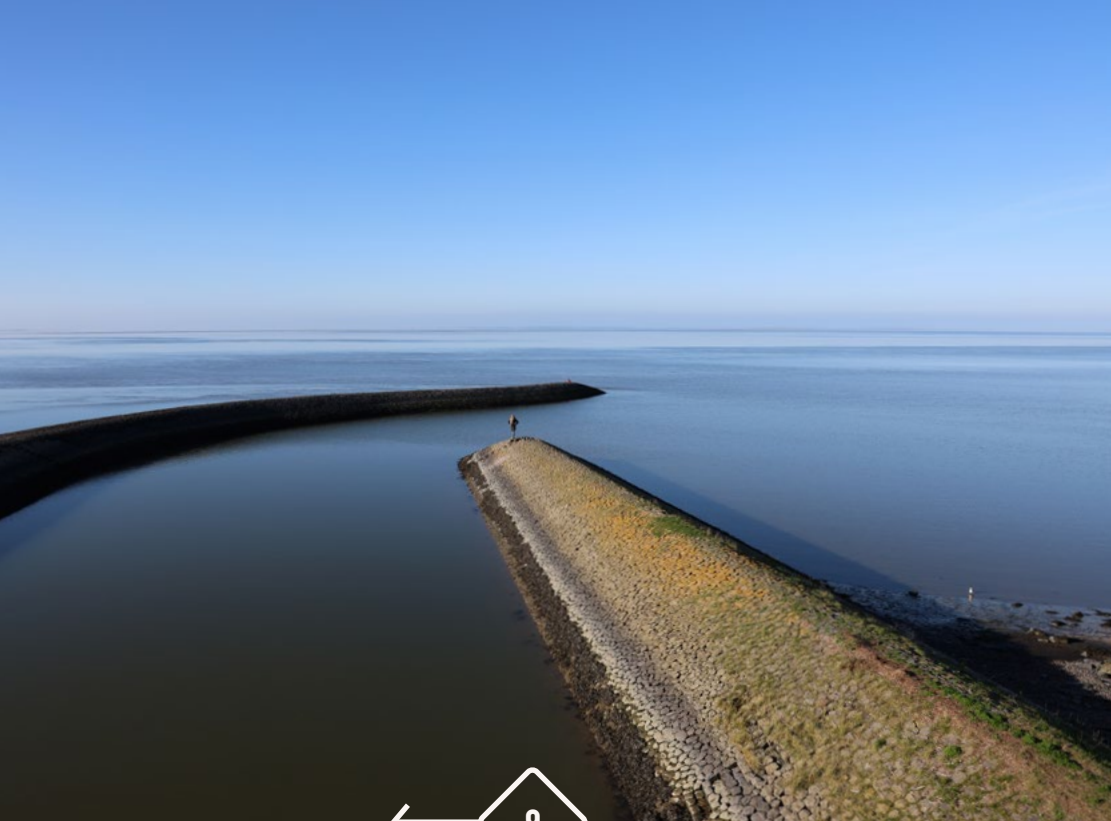
- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk
- Beschrijvingen onderweg

Let op: Op de boerenpaden tussen Skingen en Kleaster Anjum zijn honden niet toegestaan

ROUTEKAART | PEINS - SINT JACOBIPAROCHIE

ETAPPE NAAR LINKS

PEINS ZURICH

32,7 KM

ROUTEBSCHRIJVING

ETAPPE NAAR LINKS

← Peins - Zurich

AFSTAND 32,7 km

STARTPUNT Gertrudiskerk Peins

Met rug naar Sint Gertrudiskerk Peins bij 55 **RA →** en direct **← LA** Dorpsstraat 54, vervolgens 53, 50 en 41. Bij 41 **RA →** naar 10. Bij 10 **← LA** 30. Bij 30 Dongjum **RA →** naar 76. Bij 76 Lidlumerwei **← LA** naar Oosterbierum naar 71. Ter hoogte kerk **RA →** Buorren en bij 71 **RA →** naar 51. Op Hoarnestreek **← LA** en vervolgens **RA →**. Bij 51 **← LA** Sedyk naar 14 langs begin Slachtedyk en kunstwerk Dijk van een Wijf (in uitvoering). Bij 14 dijk over en vervolgens **← LA** Wadkant dijk tot 36 trap af naar Roptazijl, even **RA →** en bij 36 **← LA** over Sylsleane naar 32. Bij 32 **RA →** naar 63. Provinciale weg oversteken Winamerdyk. Gaat in Wijnaldum over in Buorren. Bij 88 even **← LA** naar kerk en archeologisch steunpunt. Weer terug naar 88 en dan naar 69 in Midlum. Bij Nicolaaskerk over schelpenpad links langs kerk en vervolgens **← LA** Fonteinstraat.

Op Harlingerstraat **RA →** over ventweg. Bij 69 rechtdoor naar 94 en rechtdoor naar 82. Bij 82 **← LA** naar 81. Over Oude Ringmuur langs veerbootterminal en over fiets- en voetbrug naar havenboulevard. Einde klinkerpad over kruin dijk volgen naar monument Stenen Man. Vervolgens aan Wadkant van dijk rechtdoor tot aan Zurich. Daar de dijk over naar 65 en beneden aan andere kant dijk **RA →** Caspar de Roblesdijk en **← LA** Schoolstraat naar Dorpskerk Zurich.

LEGENDA

LANDSCHAP

- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk

ROUTEKAART | PEINS - ZURICH

FIETSROUTES

RECHTSOM

ROUTE Peins - Sint Jacobiparochie

AFSTAND 24,8 km

STARTPUNT Gertrudiskerk Peins

Met rug naar Gertrudiskerk Peins ← LA naar 92. Bij 92 ← LA 44, bij 44 ← LA 90. Bij 90 ← LA 41. Bij 41 ← LA 88. Bij 88 RA → 42. Bij 42 rechtdoor 21. Bij 21 rechtdoor richting 48. Op kruising met Hoarnestreek ← LA en vervolgens RA → Skilleane naar Koehool. In Koehool RA → naar 52. Bij 52 RA → 48. Bij 48 ← LA Griene Dyk richting 36. Einde Griene Dyk ← LA Zondervansreed naar Sint Jacobiparochie. Op T RA → Westeinde naar Groate Kerk Sint Jacobiparochie.

LINKSOM

ROUTE Sint Jacobiparochie - Peins

AFSTAND 24,8 km

STARTPUNT Groate Kerk Sint Jacobiparochie

Met rug naar portaal Groate Kerk Sint Jacobiparochie RA → Westeinde (gaat over in Westerweg). Dorp uit ← LA Zondervansreed. Bij Griene Dyk RA → naar 48. RA → 52. Bij 52 ← LA richting 83. In Koehool ← LA Skilleane. Op kruising Hoarnestreek ← LA tot Camstrawei. RA →. Bij 21 rechtdoor 42 en rechtdoor 88. ← LA 41 en RA → 90. Bij 90 RA → 44. Bij 44 RA → 92 en bij 92 RA → richting 29. In Peins Gertrudiskerk op kruising aan rechterhand.

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Foto: Marieke Kijk in de Vegte

HET ZILTE PAD

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Met het pad van
kerk naar kerk

willen Groninger Kerken en Stichting Alde Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit Wadden het cultureel erfgoed verbinden aan het Werelderfgoed landschap, de unieke dorpen, de inwoners en het thema bezinning.

HET ZILTEPAD BIEDT MEER DAN ALLEEN WANDELEN EN FIETSEN

Naast de wandel- en fietsroutes is er o.a. ook een Podcastserie, een Meditatiegids en een Menugids met lokale culinaire inspiratie. Deze liggen voor je klaar in de deelnemende kerken, maar je kunt ze ook terugvinden op www.visitwadden.nl/hetziltepad. Daar vind je ook een overzicht van lokale activiteiten langs de route en suggesties voor overnachten en eten onderweg.

TOEGANG KERKEN

In de Provincies Fryslân en Groningen zijn langs Het Ziltepad de kerken in principe dagelijks geopend van 1 april tot eind oktober, van 9.00 tot 17.00 uur. Buiten deze periode is toegang mogelijk via een sleuteladres.

De kerk van Hegebeintum is een uitzondering in deze route. Kijk voor de tijden op www.terphegebeintum.nl

In de Provincie Noord-Holland is soms een andere openstelling van toepassing. Kijk voor de actuele informatie op de website www.hetziltepad.nl

MEER INFO

Je kunt ons volgen via Instagram en Facebook [@HetZiltepad](https://www.facebook.com/HetZiltepad)

22 ETAPPES

Vanaf 2027 heeft Het Ziltepad maar liefst 22 etappes langs de Waddenkust, van Den Helder tot Termunten én 22 rondwandelingen, bij elke kerk één.

HET ZILTEPAD IS EEN GEZAMENLIJK INITIATIEF VAN

Groninger Kerken en Stichting Alde Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit Wadden en is mede mogelijk gemaakt door Het Waddenfonds, Mondriaan Fonds, Stichting Vrienden op de Fiets, Provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen, FB Oranjewoud, Gemeente Hollands Kroon en het Cultuurfonds.

COLOFON

SAMENSTELLING, TEKST EN FOTOGRAFIE

Fokko Bosker

REDACTIE

Ruth ter Voort, vrijwilligers en inwoners, Stichtingen Groninger Kerken & Alde Fryske Tsjerken.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN MET ROUTES

Fries Erfgoed Collectief - Jelmer Bokma & Topokaartopmaat: Luitzen Nijdam

LINOSNEDE OMSLAG

Beeldend kunstenaar Gerrit Terpstra

GRAFISCH ONTWERP

NØBODY | thisisnobody.nl

LUISTER HIER
DE PODCASTSERIE
HET ZILTEPAD.

SPOTIFY

YOUTUBE

ELK DORP ZIJN
EIGEN VERHAAL.

**In dit routeboekje vind je een rondwandeling
in Peins en de trajecten van en
naar de kerk van Peins.**

Dit boekje is onderdeel van een reeks van
22 etappes die samen het volledige Ziltepad
bewandelen. Spaar ze allemaal!

9 / 22